

Gramàtica catalana

MARTA MAS PRATS –
ALBERT VILAGRÀ GRANDIA,
Gramàtica catalana de la A a la Z,
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona 2012.

Marta Mas Prats i Albert Vilagrà Grandia, ben coneguts com a autors d'alguns dels millors i més moderns manuals per a aprendre la llengua catalana (Digui, digui, Veus), ens presenten una gramàtica d'ús de la llengua catalana de gran interès. El llibre

ens ha recordat El català de la A a la Z, de Susana Rodríguez-Vida, editat i revisat pel gran Josep Rúaix l'any 1997.

El volum ha estat redactat amb l'assessorament lingüístic de la professora Anna Bartra Kaufmann, que n'ha escrit la presentació, i s'ha beneficiat de l'assessorament d'Antoni Muné-Jordà. El treball editorial que han fet les Publicacions de l'Abadia de Montserrat és formidable: tinc el convenciment que és la gramàtica catalana que —com a llibre ben editat i amb un gust exquisit— fa més patxoca de tota la història.

Els autors —potser inspirats per llibres semblants molt utilitzats en l'aprenentatge de la llengua anglesa— s'han proposat de resoldre els problemes de gramàtica catalana que se solen presentar als estudiants de la llengua a partir d'una presentació directa del tema en qüestió. Cada entrada del llibre (per exemple: *baix / sota / avall*) conté una explicació molt clara dels usos, sense cap mena d'enfarfec d'argot lingüístic, uns exemples d'ús correcte i, ratllats amb una línia vermella, exemples mal construïts. Uns índexs finals, molt complets, permeten de trobar amb rapidesa qualsevol tema.

Els autors es mouen amb gran competència pedagògica per la normativa. No donen bibliografia, però qualsevol persona del nostre gremi pot veure que dominen perfectament les gramàtiques, diccionaris i estudis habituals. La finor dels autors en els casos conflictius és proverbial:

per / per a: davant d'infinitiu

Davant d'un infinitiu sempre s'hi pot posar la preposició **per**, però hi ha alguns casos en què també podem utilitzar **per a**, en un nivell més formal de la llengua. Per mantenir la coherència d'un text es recomana no alternar l'ús de **per** i **per a** davant d'infinitiu quan realitzen la mateixa funció.

En algun text l'ús de **per** davant d'infinitiu pot crear alguna ambigüitat en el sentit de no poder distingir si introdueix una causa o una finalitat. En aquests casos podem adoptar el criteri de distinció de **per** i **per a** o bé buscar altres estructures.

Tot i que hi ha escrits que prescindeixen sistemàticament de **per a** davant d'infinitiu, a continuació us donem les explicacions d'ús de **per** i **per a**.

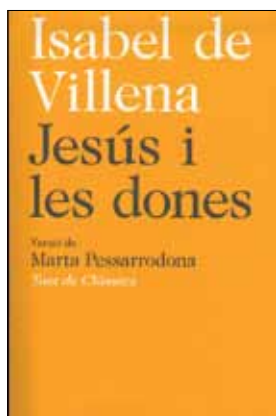
Els cinc apartats en què divideixen la casuística són molt ben trobats. Hem de pensar que el llibre va destinat a estudiants i no a filòlegs, de manera que la claredat és una virtut cardinal.

Els lectors del gremi dels professors potser hi trobarem a faltar alguna cosa que pensem que hauria pogut ser útil, com ara en l'entrada *a / en: complements de lloc*, la distinció que proposa Rúaix entre lloc físic (*a Girona*) i lloc figurat (*en l'obra de Plató; en l'Evangelí segons Mateu 5,3*), o en *x / ix*, explicar que *x* entre vocals té el so [ks] quan l'accent va abans de la *x* (*taxi, màxim*) i que té el so de [gz] quan l'accent va després de la *x* (*examen, exemple*). En aquest sentit, opino que *oxigen* —com marca el *Diccionari català-valencià-balear*— ha d'anar amb els mots pronunciats amb [gz].

Penso que la *Gramàtica catalana de la A a la Z*, de Marta Mas Prats i Albert Vilagrà Grandia, és una obra magnífica, que ofereix una ajuda real, clara i ben fonamentada als estudiants de la nostra llengua i per això mereix tota mena de lloances. ♦

JOAN FERRER (Universitat de Girona)

Jesús i les dones

Isabel de Villena (versió de Marta Pessarrodona),
Jesús i les dones,
Editorial Barcino,
Barcelona 2012.

Jesús i les dones, d'Isabel de Villena, en versió al català modern de Marta Pessarrodona, és una antologia de la *Vita Christi*, obra publicada pòstumament a València l'any 1497. Isabel de Villena (1430-1490), abadessa del convent de la Trinitat de València, hi narra la vida de Jesús posant èmfasi en el paper que les dones hi van tenir.

Es tracta del quart volum de la col·lecció «Tast de Clàssics» de l'Editorial Barcino, en què escriptors d'avui adapten al català modern alguns dels textos cabdals de la literatura medieval catalana. La intenció és acostar els grans clàssics antics a un públic no familiaritzat amb el català medieval.

Isabel de Villena és considerada la primera escriptora en llengua catalana, l'obra de la qual és comparable a la dels

grans autors valencians del segle xv. Isabel era filla natural de l'escriptor castellà Enric de Villena. De ben petita va entrar al servei de la reina Maria, muller d'Alfons el Magnànim i parenta seva, i a quinze anys va ingressar al convent de la Trinitat de València. La seva empena i la confiança de la reina van afavorir que en 1463, tenint ella trenta-tres anys, en fos elegida abadessa.

L'antologia *Jesús i les dones* consta de tres parts. La primera va de la concepció de Maria fins a la infantesa de Jesús; és a dir, «Maria i la Sagrada Família». La segona part, «Dones en la vida activa de Crist», va de la coneixença i conversió de la Magdalena (segon personatge femení important en l'obra, després de la Verge Maria) fins a la prèdica de Jesús en el temple. En la

tercera i darrera part del llibre, «Després de la mort de Crist», es produeix l'adoració de les dones, amb l'adoració en primer lloc d'Eva, la primera dona («mare general de tots»), el consol a Magdalena per part de Crist i, finalment, el trànsit de Maria. ♦

JORDI QUERALT